

Міністерство культури і мистецтв України

**Державний методичний центр
навчальних закладів культури і мистецтв України**

**СПЕЦІАЛЬНИЙ КЛАС
САКСОФОНА**

ПРОГРАМА ДЛЯ МУЗИЧНИХ УЧИЛИЩ
спеціальність 5.020205 “Музичне мистецтво”

спеціалізація 5.020205.03
”Оркестрові духові та ударні інструменти”

Київ - 2002

Міністерство культури і мистецтв України

**Державний методичний центр
навчальних закладів культури і мистецтв України**

**СПЕЦІАЛЬНИЙ КЛАС
САКСОФОНА**

**ПРОГРАМА ДЛЯ МУЗИЧНИХ УЧИЛИЩ
спеціальність 5.020205 “Музичне мистецтво”**

**спеціалізація 5.020205.03
”Оркестрові духові та ударні інструменти”**

Київ - 2002

Пояснювальна записка

Спеціальний клас саксофона. Програма для музичних училищ (I рівень акредитації). Спеціальність 5.020205“ Музичне мистецтво”, спеціалізація 5.020205.03 ” Оркестрові духові та ударні інструменти” (укладач Є.Ф. Самусенко) Київ, 2002 – 15с.

Укладач - Самусенко Євген Федорович – викладач - методист Рівненського музичного училища Рівненського державного гуманітарного університету

Рецензенти - Носов В.М. – професор Львівської державної музичної академії ім.М.В.Лисенка
- Ференсович Р.В. – викладач Львівського музичного училища

Редактор - **Філяєва А.В.**

Відповідальний за випуск Хижняк Л.І.

Самусенко Є. Ф.
Державний методичний центр
навчальних закладів
культури і мистецтв України.
2002

Головною метою спеціального класу саксофона (сопрано, альт, тенор, баритон) у вищих музичних закладах I-го та II-го рівнів акредитації є виховання музиканта-професіонала, який володіє знаннями і виконавською майстерністю, необхідними для самостійної діяльності як викладач ДМШ, артист оркестру, ансамблю, виконавець.

Курс навчання розрахований на чотири роки, протягом яких студент повинен оволодіти професійними виконавськими навичками:

- Якісним тембром звуку.
- Технічними можливостями інструменту.
- Самостійною роботою над творами різних музичних жанрів.
- Вмінням читати ноти з листа.

Основною формою навчальної роботи є урок у класі. В роботі зі студентами викладачу необхідно знайти індивідуальний підхід до кожного, враховуючи їх творчі обдарування. На уроці слід використовувати такі форми роботи як роз'яснення художніх та технічних завдань, перевірку виконання творів, прослуховування музичного матеріалу у виконанні видатних музикантів, що спонукає студента до наслідування всього, що викликало в його душі захоплення. Можливий також показ творів, гам та етюдів у виконанні викладача.

При складанні індивідуальних планів викладач враховує музично-технічний розвиток студента, зважає на його індивідуальні особливості та конкретні програмні вимоги. Репертуар повинен бути різноманітним за змістом, формою і стилем. вміщувати у собі зразки класичної, вітчизняної та зарубіжної музики. твори різних жанрів сучасних композиторів.

Розвиток навичок самостійної роботи студента над твором – одне з найважливіших завдань викладача. Студента треба привчити до узагальнення надбаних знань та вміння

використовувати їх при виконанні нових завдань. Викладач повинен допомогти визначити порядок самостійних занять та обсяг часу на всі етапи роботи. Самостійні заняття є основою професійного зростання.

Індивідуальні плани складаються викладачем для кожного студента до початку кожного півріччя та затверджується головою ПЦК. В кінці року викладач надає звіт про виконання планів з додатком характеристики роботи студента, звернувши увагу на недоліки.

Контроль та облік успішності

Кожен студент повинен виступити чотири рази на рік на екзаменах та академічних концертах. Вся програма виконується напам'ять. Рекомендується систематично проводити перевірку знань гам, етюдів та читки з листа. Один раз на рік проводиться технічний залік згідно з програмними вимогами.

Екзаменаційні вимоги

На екзамені студент повинен виконати: при переході на II і III курси – 2 п'єси різноманітного характеру або окремі частини концерту (сонати).

При переході на IV курс – один твір великої форми (I або II-III ч.) або 2 твори малої форми різноманітного характеру. Один твір, підготовлений самостійно.

Вимоги до державного екзамену

Програма державного екзамену повинна включати: 1 твір великої форми (концерт або соната), 2 твори малої форми, в тому числі твори українських, зарубіжних композиторів-класиків, твори сучасних авторів.

ПЕРШИЙ КУРС

Програмні вимоги.

За час навчання на I курсі студент повинен вивчити: мажорні та мінорні гами та арпеджіо тризвуків в тональностях до трьох знаків включно в помірному темпі (шістнадцятими в темпі $J = 80$) в різноманітних штрихових комбінаціях, хроматичну гаму.

15-20 етюдів

8-10 п'єс

Крім того, студент повинен оволодіти навички читання з листа легких п'єс та підбору на слух народних та естрадних мелодій.

Контрольні та екзаменаційні вимоги.

I семестр – заліковий урок.

Студент повинен виконати одну з вивчених гам, етюд, дві різнохарактерні п'єси.

II семестр.

Академконцерт: дві різнохарактерні п'єси.

Іспит: дві різноманітні п'єси або твір великої форми та п'єса.

Орієнтовний репертуар:

П'єси: Мартіні Д. *Романс*
Равель М. *Павана*
Чайковський П. *Баркарола*
Бах Й. *Арія*
Пешетті Д. *Престо*
Рахманінов С. *Італійська полька*
Моцарт В. *Менует*
Рівчук О. *Концертний етюд*

Велика форма: Вінчі Л. *Соната*
Кожевніков Б. *Концертіно*
Боцца Е. *Експромт та танець*
Бах Й. *Сіциліана та алегро*

ДРУГИЙ КУРС

Програмні вимоги.

За час навчання на II курсі студент повинен вивчити: мажорні та мінорні гами та арпеджіо тризвуків в тональностях до п'яти знаків включно шістнадцятими в темпі $\text{♩} = 92$ в різноманітних штрихових комбінаціях. Грати гами терціями та секвенціями по чотири ноти.

15-20 етюдів

8-10 п'єс

Крім того, студент вдосконалює навички читання з листа, продовжує роботу по підбиранню на слух різних мелодій.

Контрольні та екзаменаційні вимоги.

III семестр.

Академконцерт: виконання двох п'єс різноманітних за характером або твір великої форми та п'єса.

Заліковий урок: гами, етюди за вибором педагога. Твір великої форми та п'єса.

IV семестр.

Академконцерт: дві різнохарактерні п'єси.

Технічний залік: дві-три гами, один з етюдів напам'ять, інші етюди за вибором комісії, читка з листа, знання музичної термінології.

Іспит: твір великої форми і п'єса.

Орієнтовний репертуар:

П'єси: Відорф Р. *Вальс Мерелін*
Дюка П. *Циганці*
Жолі Д. *Арія та танок*
Гершвін О. *Прелюдія*
Бах Й. *Адажіо (II ч. з концерту для альт)*
Моцарт В. *Соната III ч.*
Калінкович Г. *Концертне танго*
Абреу З. *Тіко-тіко*
Колодуб Л. *Гуцульські награвання*
Франсе Т. *Три екзотичні танці*

Велика форма: Готліб М. *Концерт*
Балтін А. *Концертіно*
Карева Х. *Соната*
Дебюссі К. *Рансодія*

ТРЕТІЙ КУРС

Програмні вимоги.

За час навчання на III курсі студент повинен вивчити: мажорні та мінорні гами у всіх тональностях шістнадцятим в темпі $\text{♩} = 100$. Домінант-септакорди та зменшені септакорди.

15-20 етюдів.

8-10 п'єс.

2 самостійно підготовлені п'єси.

Вдосконалення навичок читання з листа та гри на слух.

Контрольні та екзаменаційні вимоги.

V семестр.

Академконцерт: дві різнохарактерні п'єси або твір великої форми і п'єса.

Заліковий урок: мажорні і мінорні гами, етюди за вибором педагога. Твір великої форми та п'єса.

VI семестр.

Академконцерт: твір великої форми і п'єса.

Технічний залік: гами, тризвуки, септакорди, етюди за вибором комісії. Один етюд напам'ять. Читка з листа, знання музичної термінології.

Іспит: твір великої форми і п'єса.

Орієнтовний репертуар:

П'єси: Рахманінов С. *Вокаліз*
Боцца Е. *Маленька п'єса (соло)*
Смірнов Д. *Балада*
Боцца Е. *Речитатив, сіциліана та рондо*
Бутрі Г. *Дивертисмент*
Щедрін Р. *Сольфеджіо*
Велебни К. *П'єса-хорус*
Паркер Ч. *Три п'єси*
Бонно П. *Концертна п'єса*
Шмітт Ф. *Легенда*

Велика форма: Калінкович Г. *Концерт-капріччіо*
Мійо Д. *Сюїта "Скарамуш"*
Крестон П. *Соната*
Женін П. *Венеціанський карнавал*

ЧЕТВЕРТИЙ КУРС

Програмні вимоги.

За час навчання на IV курсі студент повинен продовжити вдосконалення виконання гам, тризвуків, домінантового септакорда, зменшеного септакорда в усіх тональностях шістнадцятим в темпі $J = 108$.

15-20 етюдів.

2 твори великої форми.

4 твори малої форми.

Крім того, студент повинен систематично працювати над розвитком навичок читання з листа, самостійного вивчення п'єс, займатись записом транскрипцій відомих виконавців.

Контрольні вимоги.

VII семестр.

Академконцерт: твір великої форми і п'єси.

Заліковий урок: дві п'єси різного характеру.

VIII семестр.

Перше прослуховування дипломної програми (допускається виконання окремих творів по нотах).

Друге прослуховування дипломної програми.

Виконання програми напам'ять.

Державний іспит:

Твір великої форми (концерт або соната), дві п'єси різноманітні за характером.

Примітка. Деякі з виконаних раніше творів можуть бути включені в програму Державного іспиту.

Орієнтовний репертуар:

П'єси: Римський-Корсаков М. *Політ до смеля*
Бонно П. *Каприс в формі вальсу*
Дебюссі К. *Сірінке (соло)*
Ібер Ж. *П'єса (соло)*
Боцца Е. *Каприси № 6, № 7, № 12*
Щедрін Р. *Бассо-остинато*
Бах Й. *Речитатив*

Велика форма: Глазунов О. *Концерт*
Ібер Ж. *Концертіно*
Пейко М. *Концертна рапсодія*
Денисов І. *Соната*

Орієнтовні дипломні програми.

- Глазунов О. *Концерт*
Боцца Е. *Каприс № 12 (соло)*
Пуленк Ф. *Кантілена*
- Калінкович Г. *Концерт-капріччіо*
Бах Й. *Речитатив*
Дебюссі К. *Сірінкс (соло)*
- Крестон П. *Соната*
Бах Й. *Прелюдія № 8*
Мійо Д. *Бразільєра*
- Женін П. *"Венеціанський карнавал" (фантазія з варіаціями)*
Колодуб Л. *Гуцульські старосвітські награвання (соло)*
Смірнов Д. *Балада*
- Готліб М. *Концерт*
Пейко М. *Концертна фантазія*
Бонно П. *Каприс у формі вальсу (соло)*

Педагогічний репертуар спеціального класу саксофона:

I. Етюди та вправи

1. Андреев Е. Збірник вибраних етюдів для саксофона.
2. Андреев Е. Посібник з початкового навчання гри на саксофоні.
3. Андерсен І. 24 етюди для флейти.
4. Відеман Л. 45 етюдів гобоя.
5. Грубер Р. Етюди для саксофона.
6. Іванов В. 24 етюди для саксофона.
7. Іванов В. 26 технічних етюдів для саксофона.
8. Крушина Б. Школа джазового ритму та фразування.
9. Коллер Е. Етюди для флейти – I, II, III збірники.
10. Лакур Д. 50 легких етюдів.
11. Михайлов Л. Школа гри на саксофоні.
12. Мюль М. Етюди для саксофона.
13. Нельсон О. Вправи для імпровізації.
14. Ніхауз Л. 12 джазових вправ.
15. Осейчук О. Школа джазової гри на саксофоні.
16. Ривчун О. Школа гри на саксофоні – ч. 1, ч. 2.
17. Ривчун О. Сорок етюдів.
18. Ривчун О. 150 видів для саксофона.
19. Славинський Я. Вибрані етюди для гобоя.
20. Ферлінг Я. 48 етюдів для гобоя.
21. Хартман В. Ритмічно-стилістичні етюди – 1, 2 зошити.
22. Хейда Т. Школа гри на саксофоні.
23. Чугунов Ю. 12 етюдів для саксофона та баса.
24. Шапошнікова М. Гами, етюди та вправи. 1-3 рік навчання.
25. Шапошнікова М. Гами, етюди та вправи. 4-6 рік навчання.

II. Класичні твори

1. Бах Й. Соната c-moll. *
2. Бах Й. Соната a-moll (соло).
3. Бах Й. Сюїта № 1 (соло).
4. Бах Й. Сіциліана та алегро.

5. Бах Й. Адажіо (концерт для альту II ч.)
6. Бах Й. Прелюдія № 8.
7. Бах Й. Речитатив з концерту №3 (орган).
8. Бах Й. Арія.
9. Гендель Г. АLEGRO.
10. Гершвін Д. Прелюдії.
11. Дебюссі К. Сірінкс (соло).
12. Ломан Б. Романс.
13. Моцарт В. Менует.
14. Моцарт В. Соната 3 ч.
15. Мартіні Д. Романс.
16. Пешетті Д. Престо.
17. Пуленк Ф. Кантілена (II ч. з сонати для флейти).
18. Рахманінов С. Італійська полька. Вокаліз.
19. Равель М. Пavana.
20. Римський-Корсаков М. Політ Джмеля.
21. Хачатурян А. Танець з балету "Спартак".
22. Хачатурян А. Танець з шаблями.
23. Хренніков Т. Панорама Парижу .
24. Шостакович Д. Адажіо.
25. Чайковський П. Баркарола.

* Репертуар для саксофону альту як основного інструмента в навчанні. В кінці додається оригінальний репертуар та переклади для саксофонів сопрано і тенора.

III. Сучасні оригінальні твори

1. Абреу З. Тіко-тіко.
2. Бонно П. Концертна п'еса.
3. Бонно П. Каприс в формі вальсу (соло).
4. Боцца Е. Каприси № 6, № 7, № 12 (соло).
5. Боцца Е. Маленька п'еса (соло).
6. Боцца Е. Експромт та танець.
7. Боцца Е. Речитатив, сіциліана та рондо.
8. Бутрі Р. Дивертисмент, серенада.
9. Бюссер А. Астурія.

10. Відорф Р. Вальс Мерелін.
11. Відорф Р. Східний танець.
12. Велебни К. П'еса-хорус № 1 - № 5.
13. Гагнідзе. Соло для саксофону.
14. Готліб М. Серенада.
15. Готліб М. Бурлеска.
16. Дюка П. Циганці.
17. Д'Енді В. Хорал з варіаціями.
18. Жолі Д. Арія та танок.
19. Жоліве. Фантазія-експромт.
20. Ібер Ж. П'еса (соло).
21. Калінкович Г. Концертне танго.
22. Калінкович Г. Гумореска.
23. Калінкович Г. Тарантела.
24. Колодуб Л. Гуцульські старосвітські награвання (соло).
25. Паркер Ч. Три п'еси.
26. Рівчун О. Концертний етюд.
27. Сальников Г. Вальс-експромт.
28. Смірнов Д. Балада.
29. Смірнов Д. Поема "Гіріель".
30. Франсе Ж. Три екзотичні танці.
31. Шмітт Ф. Легенда.
32. Шедрін Р. Сольфеджіо.
33. Шедрін Р. Бассо-остінато.

IV. Твори великої форми

1. Артемов В. Соната all rondo.
2. Артемов В. Осіння сонатина.
3. Балтін А. Концертіно.
4. Вінчі Л. Соната.
5. Готліб М. Концерт.
6. Глазунов О. Концерт.
7. Дебюссі К. Рапсодія.
8. Денисов Е. Соната.
9. Женін П. Венеціанський карнавал.
10. Ібер Ж. Концертіно.

11. Калінкович Г. Концерт-капріччіо на тему Паганіні.
12. Кожевніков Б. Концертіно.
13. Крестон П. Соната.
14. Карева Х. Соната.
15. Мійо Д. Сюїта "Скарамуш".
16. Пейко М. Концертна фантазія.
17. Соге А. Буколістична сонатина.
18. Флярковський О. Концерт.

V. Репертуар для саксофонів сопрано і тенора

1. Бах Й. Соната № 1.
2. Бах Й. Пастораль № 4.
3. Бренінг А. Легенда.
4. Вайль К. Кажі пошепки.
5. Велебни К. П'єси-хорус № 1-5.
6. Вілла-Лобос Е. Фантазія .
7. Гендель Г. Соната.
8. Глазунов О. Пісня Менестреля.
9. Депол Р. Балада.
10. Дульський В. Концертна п'єса – тенор.
11. Ешпай А. Концерт –сопрано.
12. Мендельсон Ф. Пісня без слів.
13. Прокоф'єв С. Народний танець.
14. Рахманінов С. Прелюдія.
15. Шостакович М. Романс з музики до кінофільму "Овод".
16. Шостакович М. Фокстрот з балету "Золотий вік".
17. Шмітт Ф. Пісня Коппеліуса.

* Список нотної літератури складено відповідно до рекомендацій видатних викладачів-саксофоністів: М. Шапошнікової (Росія), Ж. Лон-дейкс, Г. Клозе (Франція), Т. Хейда (Польща), В. Хартман (Німеччина), Ю. Василевича (Україна).